

Kunskapen och framtiden

C-reportage för kandidatprogrammet i Journalistik

2011/2012

Johan Erlandsson

Tobias Krantz

Foto: Pressbild Folkpartiet

Krönika

Det går inte ett år utan att någon lyfter frågan om den högre utbildningens funktion i samhället. Frågan roterar runt åsiktsbordet och var och en får säga sitt. Men vad ska vi med kunskap till och varför behövs kunskap i samhället? Frågor som dessa är inte enkla att besvara men då och då görs försök av de som har sina åsikter klara.

Frågor om kunskap vidrör ofta perspektiv om människan som kulturell och samhällelig varelse, men ofta också ekonomiska dimensioner hos kunskapen. Bland dem som vill ha ett ekonomiskt perspektiv på kunskap finner vi flera med olika åsikter. Alla har sina syften klara och deras tankar och drömmar om vad mänsklig kunskap har att erbjuda vårt samhälle ligger som en bottensats i deras resonemang. Det finns den mjuka kunskapsivraren och det finns den hårda. Det finns den som vill kombinera mjukt och hårt men mest mjukt och den som vill ha mer av det hårda och mindre av det mjuka.

Vad ska det tjäna till hur vi organiserar vårt vetande och vad vi väljer att satsa på för framtiden? I grunden vill alla aktörer väl och ser sina vägar som de bästa. Beroende var i samhället man befinner sig har man olika åsikter. För den som är betald av näringslivets organisationer framstår kunskapen i ett ljus och för den som kämpat med kärpolitik i ett annat. För dem som gjort sina studieval utan tanke på vad de kommer att tjäna i framtiden har kunskap en annan betydelse. Ämnena spretar men går kanske också samman i en uppfattning om mänsklig frihet och dess olika definitioner. I mitt reportage får vi möta dessa olika åsikter mot bakgrund av en välkänd

All text: Johan Erlandsson

Näringslivets hus, Östermalmstorg

Foto: Johan Erlandsson

”Det måste ske förenklingar i reglerna för näringslivet”

Stockholm

Tobias Krantz är f.d minister som satt prägeln på den högre utbildningen i Sverige. Idag arbetar han för organisationen Svenskt Näringsliv men med i princip samma frågor.

Det är en gråmulen dag i början av oktober år 2011. Vid tunnelbanestationen på Östermalmstorg stressar direktören för Riksgäldskontoret, Bo Lundgren, uppför trapporna. Det är konferens på bottenplan i Näringslivets Hus på Storgatan 19 i Stockholm och kanske ska han dit.

Jag är där för att träffa Tobias Krantz. Tobias Krantz har tidigare varit forsknings- och högskoleminister i Sverige och nu är han chef för Utbildning, Forskning och Innovation på organisationen Svenskt Näringsliv. Organisationen släppte, lagom till Almedalsveckan i början av juli, en omtalad rapport som berörde nyttan kring vissa kurser på universitet och högskolor.

På rapporten följde en debatt som rörde upp närmast samtliga möjliga argumentationslinjer och ståndpunkter rörande den högre utbildningens nytta eller brist på nytta. Det fanns andra länder, menade man enligt organisationen, där framförallt den humanistiska utbildningen togs tillvara inom näringslivet. I Sverige ödslades emellertid

mycket tid och pengar på kurser av lättviktig karaktär som inte ledde någonstans. Innan jag anlände till den inbokade intervjun hade jag funderat på om det finns ett begrepp för att kort sammanfatta och beskriva hur kunskap kan mätas i nyttotermer. Tobias Krantz hjälpte mig med den saken; det är en fråga om output.

I skriften 'Näringsliv och akademi – en omöjlig relation' redogör Tobias Krantz och hans medarbetare Christer Bengtsson för vad de uppfattar som en dålig ekonomisk balans i den svenska forskningspolitiken. Sverige satsar mycket pengar på forskning och utbildning. De samlade forsknings- och utvecklingsatsningarna utgör 3,6 procent av BNP. En granskning från EU-kommissionen kallad 'Innovation Union Scoreboard' visar att Sverige toppar listan på många så kallade inputfaktorer i innovationspolitiken. Men de kraftfulla satsningarna ger bara en medianmässig output.

Det innebär förenklat att Sverige lägger mycket kraft, energi och pengar på forskning och utveckling men resultatet motsvarar inte de förhoppningar som investerats i form av kapital och politisk kraft. Resultaten räknas bland annat i antalet innovationer. Om output i någon mån kan likställas med antalet

innovationer som blir utkomsten av input så var jag nyfiken på vad en innovation är, och det var detta och mycket mer jag ville prata med Tobias Krantz om. Tobias Krantz assistent ger mig en plastmugg kaffe ur en selectamaskin och visar mig in i ett mötesrum. Efter en stund kommer Tobias Krantz in och ger mig ett handslag.

– Innovationer handlar om att skapa värde ur kunskap. Det kan handla om en ny pryl eller en ny tjänst. Det kan också vara en helt ny arbetsmetodik eller ett nytt sätt att organisera en process som gör att man kan utveckla olika produkter. Och, ska man få fram fler innovationer så krävs det politik på flera olika områden, säger Tobias Krantz.

Tobias Krantz vet detta. Under sin tid som högskole- och forskningsminister försökte han göra ett antal omvälvande förändringar som han menade skulle förbättra forskningen i Sverige och skapa fler innovationer. Han efterträdde Lars Leijonborg på posten och i DN berättade han att han såg som sin uppgift att skapa en svensk högskola i världsklass. Socialdemokraternas devis hade varit kvantitet före kvalitet, menade han. Bland de förslag som Tobias Krantz hann med att utarbeta fanns bland annat att Sverige skulle utbilda 1000 atomingenjörer.

Tobias Krantz

född 1971

F.d svensk minister och svensk Folkpartistisk politiker.

Svensk högskole- och forskningsminister mellan 2009-2010

Nu chef för ”Utbildning – forskning och innovation” på organisationen Svenskt Näringsliv

Tobias Krantz Foto: Svenskt Näringsliv

Tobias Krantz som forskningsminister

Krantz exemplifierar med en bild: en idé som kläcks i ett land med högt skattetryck riskerar att utvecklas i ett annat land, med lägre skattetryck. Skatterna måste därför sänkas och reglerna för företagare måste förbättras. Men innovationspolitik kan också, menar han, definieras i en snävare form. Det man vanligtvis menar då är hur pass bra innovationssystemet fungerar. Innovationssystemet är, säger han, bryggan mellan akademien och näringslivet.

Begreppet innovation är omtalat och finns i snart varje sammanhang. Men när började man tala om innovation? Uppfinningar som kommit människan till bruk är såklart en gammal företeelse. Men begreppet innovation är mest förknippat med de processer i industriländerna som ger upphov till nya produkter och tjänster. Samarbetsorganisationen OECD har en diger sammanfattning på området och det finns gott om innovationsforskare.

–Det som vi kallar innovationer, det har alltid funnits, innovationer behöver inte nödvändigtvis ses som en produkt av ett samarbete mellan akademi och näringsliv. Men en innovationspolitik måste ha som syfte att öka samarbetet mellan de båda, annars faller hela idén, säger Tobias Krantz.

I materialet framför mig finns orden om att utkomsten av den svenska innovationspolitiken är för mager. Jag ber Krantz om exempel från andra länder, finns det några modeller som Sverige kan lära av?

–Det finns inga länder och inga befintliga innovationssystem som Sverige kan kopiera rakt av. Alla länder är olika och har olika förutsättningar. Men ett verktyg har han ändå funderat på om det kan fungera och det är innovationspriser. Priset skulle fungera som en belöning till de forskare som löst ett väldigt konkret problem. Det handlar om en väldigt liten del av den totala summan som skulle gå till forskning, men det skulle ändå vara en betydelsefull symbolik, säger Krantz.

Regeringar och privata företag kan utfästa belöningar till de forskare som kan lösa problem.

Problemen ska kunna formuleras av regeringar och företag, och sedan ska forskare tävla om vem som kan lösa dem. Knäckebrödsföretaget Wasa har arbetat på detta viset, när man satte ut prispengar till forskare att hitta ett vaccin.

Tobias Krantz poängterar att prispengarna inte skulle ersätta den vanliga resurstilldelningen till den högre utbildningen, utan att detta bara var ett litet instrument man skulle kunna använda för att öka antalet innovationer.

–Världens problem kommer inte kunna lösas och forskas fram, bara för att man utfäster innovationspriser. I stort handlar det till sist om att skapa rätt drivkrafter för ökad samverkan mellan akademi och näringsliv samt även ökad rörlighet mellan de båda – i båda riktningarna. Människor från akademien ska kunna gå enklare till näringslivet och framförallt ska människor från näringslivet enklare kunna gå till akademien. Man kan tänka sig att man är inom akademien och forskar i några år, för att sedan gå över till näringslivet.

En del forskare kanske kan spendera en del av sin tid på företagen och arbeta där. Syftet ska vara att man enklare ska kunna ha fötterna i båda världarna, och det är det som ger samverkan. När de två världarna möts i en enstaka person, då kommer alla spännande möjligheter som stärker både näringslivet och forskning. Det finns flera undersökningar som visar att forskningen och det vetenskapliga resultatet blir bättre när det sker intimt samarbete med näringslivet, säger Tobias Krantz.

–Det finns kvalitetssystem för forskning och en indikator på hur bra forskningen är kan vara hur mycket extern finansiering den drar in. Om man ska sätta upp en modell för framtiden i detta hänseende, borde man se till att det finns rätt incitament för att innovationsarbetet ska stärkas. Näringslivets bidrag i form av pengar måste värderas på ett tydligare sätt och kan vara en väg mot att hitta den innovationsrika forskningen och vara ett tecken på hög kvalitet.

Exakt hur en sådan kvalitetssäkring ska kunna

Foto: Frida Klingberg

se ut vill Tobias Krantz inte gå in på. Det viktigaste är, säger han, att det finns en samsyn om saken och att systemet blir transparent. Transparensen behövs för att attitydförändringar och mentalitetsförändringar i hela forskningssystemet ska kunna ske. Alla måste ha klart för sig vilka förändringar på lärosätena som leder till belöningar och vilka som inte gör det. Ingen tjänar på snårigheter, menar han. Hans egen forskning finansierades genom en myndighet och han upplevde aldrig själv att det var besvärligt på något vis eller att han hindrades på ett sätt som skulle ha inkräktat på hans akademiska integritet.

ANSER DU ATT DET FINNS EN ATTITYD INOM AKADEMI OCH NÄRINGSLIV SOM STÅR I VÄGEN FÖR ETT ÖKAT ANTAL INNOVATION OCH MER OUTPUT OCH RESULTAT?

–Ja, men det är framförallt de små och medelstora företagen som kanske inte riktigt känner till vad akademien kan erbjuda dem. Det behöver inte bara handla om uppfinningar utan kan också handla om att studenter kanske kan erbjuda sig att göra sina examensarbeten på företagen. Mindre företag, och företag i vissa branscher, kommer nog aldrig att ha särskilt stor nytta av samverkan med akademien, tillstår han. Alla företag har inte behov av ny forskning och kommer nog aldrig att ha det heller.

Det är emellertid ett stort problem att kunskaperna inte kommer alla till del, med tanke på den potential som finns redo att släppas loss från akademins sida, säger han.

– Inom vården t ex, finns flera möjligheter för innovationer och som kan göra att personalen jobbar bättre och att resurser tas bättre hand om. Förbättringar som kan leda till att företagen tjänar mer pengar.

Alltsomallt, menar Krantz, handlar det om att ta tillvara på de pengar som satsas i systemet och se till att resurserna kommer till användning. Det är inte så att Sverige är dåliga på det, men det kan i allt väsentligt bli bättre. Det handlar inte om att detaljstyra forskningen, inte alls.

”Det har alltid funnits innovationer- Tobias Krantz

FAKTA:

Humanioradebatten:

Sommaren 2011 lagom till Almedalsveckan släppte organisationen Svenskt Näringsliv en rapport som heter ”Konsten att strula till ett liv”. I den drygt 30-sidiga rapporten framkommer det att genomströmningen på de svenska universiteten är betydligt sämre än i OECD-genomsnittet. OECD är en samarbetsorganisation där världens industriländer är medlemmar. Rapporten föreslår olika lösningar på vad utredningen uppfattar som en obalans i människors val av studier på universitet och högskolor. En av lösningarna som föreslogs var sänkt studiestöd för dem som valt en utbildning vars prognos visade på lägre lön än t ex de studieval som visat prognoser på högre lön. Rapporten och förslaget skapade stor rabalder under Almedalsveckan och följdes av en mediadebatt som höll sig över hela sommaren.

Handlar en del av mentalitetsförändringen om att minska den akademiska friheten eller att forskare måste bli mindre vaksamma på gränserna mellan de olika sfärerna?

–Nej, jag tror på fria universitet och högskolor och tror absolut inte att de ska centralstyras på något sätt eller ta direktiv utifrån. Däremot ska akademien inte vara en skyddad verkstad, den ska vara öppen mot omvärlden. Och den frihet som akademien åtnjuter ska användas för att släppa omvärlden in på sig. Som reglerna ser ut nu kan inte skolorna på ett tillräckligt självständigt sätt välja att i högre grad samarbeta med näringslivet, säger han.

– Mitt första uppdrag som minister var att ta ställning till om Kungliga Musikhögskolan skulle få driva ett eget kafé i anslutning till sin verksamhet. Den typen av osjälvständighet är ett hinder för skolornas autonomi. Den politiska processen är tidskrävande och hindrar de eventuella spontana beslut som en skola kan ta.

Oavsett av vilken anledning som föreligger forskningen bör alla vara måna om att man når resultat, det är det viktigaste, säger han åter. Svenskt Näringsliv är intresserade av att diskutera vilka behov som finns, men är inte intresserade av att styra svensk forskning i detalj.

TEXT: Johan Erlandsson

Fakta: Det svenska utbildningssystemet:

Det svenska skolsystemet kan sägas ha sin början på medeltiden med 1200-talets religiösa undervisning i domkapitlen. De tidiga klosterscholorna hade som enda syfte att fostra gudfruktiga individer. I takt med att handeln med utlandet tog fart på 1400-talet krävde många ur borgarståndet att deras barn skulle få en bredare utbildning. Kunskaperna behövdes för handeln och barnen utbildades i läsning, skrivning, räkning, kristendom och latin.

Därmed togs kyrkans hand bort från delar av undervisningen. Även ett lärlingssystem utvecklades för personer i hantverkaryrken. Bland adeln fanns undervisning i olika konster, men syftet med den undervisningen var främst att skapa socialt dugliga män inom adeln. Det förväntades att man skulle kunna vissa konster för att framstå som överhet. Vid reformationens intåg stängde klosterscholorna, liksom Uppsala Universitet på grund av bristande intresse hos befolkningen.

Men i reformationen som rörelse fanns det tydliga målet att var och en skulle kunna knyta an till gud, och att alla skulle ha direkt tillgång till guds värld. Därför sätts riksdagen i början av 1600-talet planer för ett formellt utbildningsväsen i hela landet. Vid sidan av kristendom och teologi undervisades det också i de klassiska verken från antikens Grekland. I takt med reformationens och upplysningens framskridande i Europa fick Sverige sin del av influenserna. Skolor på alla nivåer blev allt vanligare i takt med att kraven på kunskap växte.

Under perioder var det till och med straffbart att inte lära sina barn läsa. Det skulle emellertid dröja till 1800-talet innan folkskolan inrättades och ännu senare, till 1930-talet innan en sjuårig obligatorisk skola infördes. I takt med industrialismens första och andra våg ökade kunskapskraven samtidigt som en stor borgerlig offentlighet bredde ut sig. Tryckpressens framfart hade omsider inneburit att en tidningsbransch växt fram, där kraven på demokrati och alla människans lika värde fördes. Skolan är menad att vara en del av samhället som uppfostrar demokratiska medborgare. Men skolan ska också skola arbetskraft till arbetsmarknaden. Och arbetsmarknaden ställer allt högre krav på arbetskraften.

I början av 1990-talet genomförde Sverige en reform av den högre utbildningen. Framtiden, menade man, skulle komma att se annorlunda ut än dåtiden. Framtidens samhälle kommer vara ett tjänstesamhälle, där Sverige, istället för att förlita oss på export i vår tillverkningsindustri, skulle ställa om till att istället exportera allt mer raffinerade tjänster, t ex kunskap och innovationer. Det är mot denna bakgrund som olika aktörer från alla håll nu diskuterar kunskapens roll i högre grad och varför man försöker få ut så mycket som möjligt av kunskaper till säljbara tjänster. Källa: NE

TEXT: Johan Erlandsson

” Jag tror på fria universitet och högskolor - Tobias Krantz om akademisk frihet

Johan Hemmingsson, cellist.

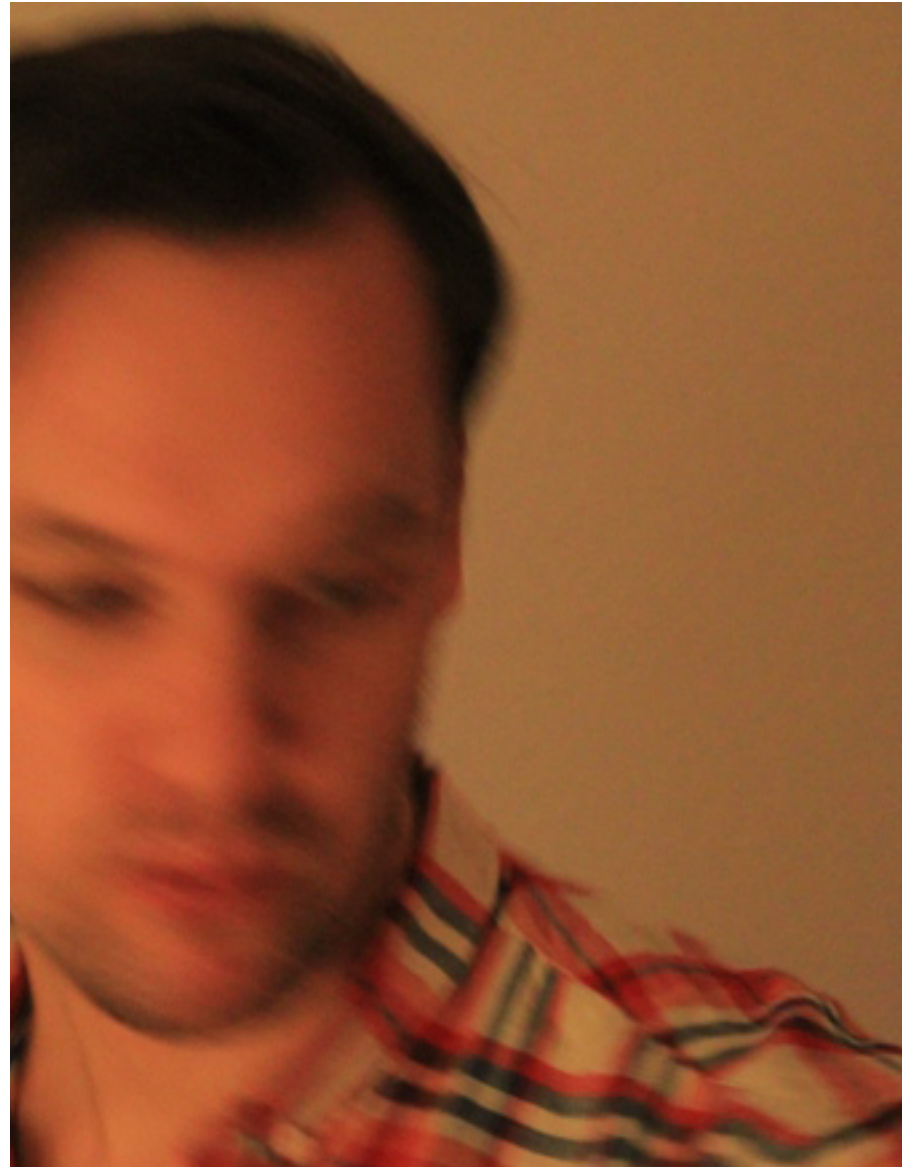

Foto: Johan Erlandsson

”Jag är glad att jag har fått förverkliga mig själv”

Malmö

Är utbildning till för samhället eller för individen? Eller kan de två målen rentav mötas? Tre personer som gjort sina val ger sin syn på saken:

Johan Hemmingsson, 30 år

Johan Hemmingsson lägger upp köttfärs i sin tacos hemma i lägenheten vid Folkets Park. Här står musikinstrumenten uppradade i lägenheten.

– Jag har studerat till cellist och cellopedagog på Musikhögskolan i Malmö. Jag valde det för att jag inte kunde tänka mig något roligare att hålla på med, säger han.

– Målet var att bli så bra som möjligt på mitt instrument och förhoppningsvis kunna leva på musik på något sätt.

– Jag tycker att utbildning ska vara till för att människor ska få förverkliga sig själva, och förhoppningsvis finns det tillräckligt många som förverkligar sig själva inom något område som gynnar samhällsökonomien för att det hela ska gå ihop. Jag är ju glad att jag själv fick ägna fem år åt att förverkliga mig själv.

Sofia Fredlund

FOTO Johan Erlandsson

Sofia Fredlund, 27 år

Sofia Fredlund har studerat Scenproduktion, en kandidatutbildning på Malmö Högskola

–Jag valde min utbildning för att den gav mig något kreativt att göra samtidigt som det fanns många praktiska moment i studieplanen, säger hon.

Syftet med Sofia Fredlunds val var att försöka utvecklas inom något hon kände sig bra på och sedan försöka göra sig en karriär inom området.

- Det är intressant att fundera över frågan om utbildning först och främst ska vara till för samhällsökonomien eller om den ska finnas till för att individer ska kunna förverkliga sig själva, säger hon.

- Båda två målen kanske kan gå hand i hand, samhället tjänar på att ha människor som har förverkligast sig själva.

Robert Bergman Carter

Foto Johan Erlandsson

Robert Bergman Carter

Robert Bergman Carter studerar historisk arkeologi, tidigare läst engelska och arbetat som översättare på företag och som frilans.

Robert Bergman Carter har sedan innan han började studera vid universitetet arbetat med översättning. Anledningen till varför han ville plugga var att skaffa sig mer trovärdighet som översättare och han har haft jobb under sin studietid.

– Målet med mina studier har förvisso aldrig varit att tjäna pengar. Det var inte därför jag började studera även om tanken att man vill försörja sig också fanns där, säger han.

Robert Bergman Carter berättar att han förvisso alltid haft planen att arbeta med översättning och kan irritera sig på de studenter som tagit upp plats på kurserna han läst. En del sökte sig till kurserna bara för att få CSN och för att ha något att göra.

–Samtidigt måste de få lov att göra så, det är ett bevis på att Sverige är ett bra samhälle att man kan göra som de gör.

Under perioden sommaren 2011 då Svenskt Näringsliv gjorde sina utspel om ineffektiviteten i den svenska högre utbildningen arbetade Robert Bergman Carter för fullt med översättningar och han provocerades av utspelen.

–Språkkunskaper behövs och kommer alltid behövas. Svenskt Näringsliv har sina egna intressen att försvara och kanske inte har hela bilden klar för sig.

Han kan inte på rak arm komma på hur en ökad samverkan mellan näringslivet och akademien skulle ha gynnat honom eller hans studier eller på vilket sätt någon ny innovation skulle ändrat hans syn på utbildning.

”Språkkunskaper
behövs och kommer
alltid att behövas - Robert
Bergman Carter

Christoffer Ivarsson

Foto: Privat

” Svensk Näringslivs syn på utbildning är gammalmodig ”- Christoffer Ivarsson

Lund
När det handlar om att debattera den högre utbildningen har han lång rutin och räds inte konflikter.

Christoffer Ivarsson är Lunds Universitets Studentkårers ordförande och mångårig debattör i utbildningsfrågan. Han har träffat både Tobias Krantz och Stefan Fölster och har debatterat med dem på Almedalsveckan med anledning av skriften om humanioras nytta.

Han menar att debatten knappast är ny; det har ända sedan de stora reformerna efter 1968, då utbildningarna blev mer kontrollerade och programriktade funnits kritik mot att makthavarna bara ser på utbildningarna i termer av nytta, vilken output som samhället kan få av utbildningen och inte vilken nytta medborgarna själva upplever sig ha bortom det ekonomiska intresset.

Ända sedan kärhusockupationen har humaniora setts som det värsta offret i den alltmer hårdnade styrningen från politiker och näringsliv.

–Svenskt Näringsliv och politikernas utspel och hållning mot utbildningarna är gammalmodiga. De har bara inte insett saken ännu. Förvisso bör de oroa sig för att inte få rätt kompetens till företagen. Men i det långa loppet kommer inte åtgärderna som de efterfrågar att gynna företagen själva.

Hela den svenska och den västliga ekonomin befinner sig i en omställningsfas, från industrisamhälle till tjänstesamhälle, och man kan inte bota morgondagens

sjukdomar med gårdagens mediciner. Att satsa hårt på ingenjörstudier har länge varit i en strategi för tillväxt i Sverige, ända sedan 1800-talet, menar Christoffer Ivarsson.

Tanken med det var inte fel, många av de då utbildade fick också jobb i de stora svenska tunga industriföretagen, under 1900-talet. Men alltsedan dess har andelen arbetsplatser i industrisektorn minskat och inget tyder på att trenden kommer brytas.

–Inom akademien och andra kretsar som inte lika tydligt är knutna till särintressen så finns ett vidare och mer långsiktigt tänkande. Där diskuteras vikten av att utveckla nya gränsöverskridande utbildningar för att få till ett djupare nytänkande. I dessa diskussioner kan man se att vikten av utbildning i allmänhet och humaniora i synnerhet är på väg att uppvärderas, säger han.

Christoffer Ivarsson menar att ju mer egennyttiga och utbildning som får en central plats i utbildningspolitiken och i utbildningssystemet, ju mer ökar sannolikheten att de indirekta instrumentella värdena tillgodoses, det vill säga det som Tobias Krantz kallar output.

Det finns ingen möjlighet, menar han, att skapa innovatörer som ska bli drivkrafter i en ny tillväxtekonomi genom att köra på i samma gamla anda. Ett exempel han tar upp är civilekonomutbildningarna som är ganska nya i Sverige. I andra länder har man börjat inse att något är grundläggande fel med dem och man försöker därför skapa förändringar i de

programmen för att fler aspekter än bara den kortsiktiga nyttan ska tillgodoses.

– I en policyrapport från det prestigefyllda Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching, ett forskningscenter lokaliserat till Stanford University föreslås det att ekonomiutbildningarna bör ha en integrerad del humaniora i sin grundutbildning. Anledningen till det är den ekonomiska krisen 2008, då många har börjat ifrågasätta ifall det är något fundamentalt fel i ekonomutbildningarna, säger han.

Enligt rapporten har ekonomiutbildningarna ett alltför endimensionellt perspektiv på ekonomi och företagets roll i samhället. Affärsperspektiven bör istället systematiskt länkas samman med bredare perspektiv på samhälle och miljö. Enligt Christoffer Ivarsson är detta ett mycket bättre val för framtiden än ett ensidigt nyttotänkande som har sin grund i 1900-talets behov. Han menar emellertid att det är en lång väg att vandra innan det blir helt rumsrent att tala om egenvärdet av utbildning för människan i ljuset av näringslivets och maktens önskemål. Om något sådant ska kunna ske skulle stora tankemönster i politiken behöva förändras och det kommer nog att dröja länge till.

Christoffer Ivarsson

Foto: Projekt Athena

–Spänningen uppstår ju i viljan att detaljstyra. Näringslivshögern vill ju gärna detaljstyra, medans akademikerna vill hålla akademin friare. Jag tror att Krantz hamnar någonstans mitt emellan, eftersom han anser att det behövs tryck för att åstadkomma en omställning, men att han inte vill detaljstyra för mycket.

–Personligen tycker jag att han och Svenskt Näringsliv ändå går över gränsen för vad som är för mycket styrning i sina förslag, och även om man har den stora analysen i bakhuvudet så tar ofta de kortsiktiga intressena från medlemsföretagen överhand i vad man vill se för resultat - och det är ju just kortsiktiga intressen som den akademiska friheten ska stå som motvärd mot, säger Christoffer Ivarsson.

”Svenskt Näringsliv går över gränsen med vilja att styra” - Christoffer Ivarsson

Från intervjun jag hade genomfört med Tobias Krantz var många begrepp bekanta. På en mediebyrå jag arbetat på, vid Kongens Nytorv i Köpenhamn, var en av våra kunder organisationen som Tobias Krantz företräder. Jag kände därför till Tobias Krantz sedan tidigare och hade läst alla de utspel han gjort under det senaste halvåret.

Faktum var att jag inte bara läst dem utan också sammanfattat dem till små texter som lämpar sig för läsning i mobiltelefoner och nyhetsfeedar. Sommarens stora snackis på den redaktion jag jobbade på var Svenskt Näringslivs utspel om de högre studierna. Bakom utspelet låg Stefan Fölster, chefekonom på organisationen. Man kan anta att syftet med att släppa en rapport om den högre utbildningen just precis innan almedalsveckan var medvetet. Utbildningspolitik är het stoff för politiker och opinionsbildare.

Vi var många som arbetade där på byrån. Personalomsättningen var hög efter som arbetstempot också var högt och lönen ganska dålig. Den var provisionsbaserad, lönen, och gav inte särskilt mycket förrän efter en provotid som skulle garantera en viss kvalitet i texterna från oss på redaktionen ut till kunden. Bland mina medarbetare fanns många humanister. En del journalister, en del litteraturvetare och några som studerat media-och kommunikationsvetenskap. De tillspetsade formuleringarna om den bristande nyttan i en del av humaniorautbildningarna rörde upp många känslor på redaktionen.

I debattartiklarna och rapporterna som vi sammanfattade målades en bild upp av oss om valt att läsa humaniora som lyxlirare och parasiter. Enligt Svenskt Näringsliv fanns det dålig lönsamhet i oss. Det gav, för att tala med Tobias Krantz ord, ingen särskild output i att ha undervisat oss i konsthistoria, litteraturvetenskap, filosofi och kunskap om medierna. Ändå arbetade vi alla på ett företag som sysslade med att sammanfatta texter för bland annat Svenskt Näringslivs räkning, vilket de betalade en dyr summa för.

Frustrationen var påtaglig under de veckor som vi sammanfattade argument efter argument om varför våra livsval inte föll organisationen i smaken.

Jag berättade för Tobias Krantz om vad jag gjort under sommaren och hur mina medarbetare reagerat. Hans reaktion var inte särskilt nämnvärd. Han gladdes åt att vi hade fått användning för vår utbildning och hoppades att vi skulle fortsättningsvis få ha användning för den.